

ROMÂNIA ȘI COMISIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU EXPLORAREA ȘTIINȚIFICĂ A MĂRII MEDITERANE (CIESM)

– scurt istoric –

Alexandru S. BOLOGA¹

abologa@alpha.rmri.ro, alsbologa@yahoo.com

ABSTRACT: The Mediterranean Commission was created early in the last century to promote international research in the Mediterranean and the Black Sea. CIESM acts as a focus for the exchange of ideas, the communication of scientific information and the development of scientific standards across the Basin.

In service to science, CIESM promotes communication and active cooperation among marine scientists of various disciplines and from diverse horizons engaged in research on the Mediterranean and the Black Seas. It organizes research workshops and synthesizes up-to-date scientific knowledge in the form of workshop Monographs, biodiversity Atlases, or high-resolution digital maps of the sea bottom.

In service to society, CIESM draws upon its foremost experts and the most current scientific knowledge to deliver impartial and authoritative advice on a variety of issues, focused on the dynamics, processes, pollution, biodiversity and lasting protection of this unique ecosystem. In addition through its various monitoring programs, CIESM keeps a watch at the regional level over sensitive indicators of change, recording warming trends, seasonal changes in absolute sea-level, trace contaminants, introduced exotic species, biodiversity, and zooplankton indicators.

KEYWORDS: CIESM, Mediterranean Sea, Black Sea, biodiversity, zooplankton indicators.

¹ Dr., INCDM „Grigore Antipa” Constanța, Președinte al Subcomitetului CRIFST Constanța al Academiei Române, Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, delegat național al CIESM.

Relațiile României cu Comisia Mediteranei, ulterior Comisia Internațională pentru Explorarea Științifică a Mării Mediterane (CIESM), datează deja de la debutul acesteia [1]. Mai precis, datorită convocării, de către ASS Prințul Albert I de Monaco (1848–1922), “șef și promotor al oceanografiei” și mai târziu primul președinte al CIESM, la inițiativa profesorului italian Decio Vinciguerra (la cel de al 9 – lea Congres Internațional de Geografie, Genova, 27 iulie 1908) a unui comitet special, compus din 11 savanți reputați din Austria, Franța, Italia, Marea Britanie, România, Rusia și Spania, invitați la Monte Carlo, în 30 martie 1910, în scopul creării viitoarei comisii (cf. *Rapp.Proc.-verb. Reun.*, XIX, 1, 1967, p.13). Printre invitați s-a numărat și dr. biolog Grigore Antipa (1867–1944), fără îndoială ca urmare a meritelor sale științifice cu totul remarcabile la nivel internațional.

CIESM a fost înființată propriu-zis, după reuniunea de constituire (Roma, iunie 1918), o dată cu prima Adunare generală, în prezența Regelui Alfonso al XIII-lea al Spaniei, la Madrid, în 17 iunie 1919 și a funcționat continuu, cu excepția perioadei 1940–1951, până astăzi.

Din punct de vedere conceptual și oceanografic, CIESM a cuprins de la bun început, pe lângă Marea Mediterană și bazinul pontic, ca anexă a acesteia, toate statele costiere fiind invitate la aderare.

Aderarea României [2] a fost precedată de invitația de asociere lansată cu ocazia celei de a treia conferințe plenare (Paris, ianuarie 1923), scrisoarea confidențială a lui E. Racoviță (1868–1947) către Ministrul Afacerilor Străine al României, I.G. Duca, privind dezvoltarea „politicilor” oceanografice mediteraneene (1923), primul raport asupra CIESM al aceluiași E. Racoviță către MAS cuprinzând un program detaliat de participare a României (1923), scrisoarea de susținere a Ministrului plenipotențiar la Paris, C. Diamandi, către MAE, cu precizări de natură economică și științifică (printre altele privind plata unei cotizații anuale obligatorii și participarea delegatului național la conferința anuală) (1924).

Aderarea oficială, prin scrisoarea către Ministrul plenipotențiar român la Paris, C. Diamandi, împuternicit pentru aderarea României la CIESM, este datată 1 aprilie 1925.

Ea a fost urmată de informarea lui E. Racoviță asupra nominalizării sale ca prim delegat național al României la CIESM (29 mai 1925), confirmată de către B. Cantacuzino Secretariatului General al CIESM (24 iunie 1925) [3].

Foto nr. 1 – ASS Prințul Albert I de Monaco (1848–1922), căpitan de marină, „șef și promotor al oceanografiei”, primul președinte al CIESM

În anul următor, E. Racoviță, datorită foarte numeroaselor sale demnități și îndatoriri proprii, recomandă în spiritul cel mai altruist, generos și modest, pe G. Antipa să-i succedă în calitatea de delegat național, acesta fiind nominalizat în mod oficial la 1 ianuarie 1927.

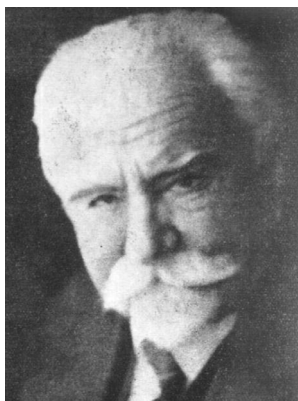

Foto nr. 2 – Savantul Emil Racoviță

G. Antipa a confirmat în mod strălucit încrederea acordată în contextul atribuțiilor asumate pe lângă CIESM, creând, printre altele, Institutul Bio-oceanografic la Constanța (1932) și devenind vicepreședinte și raportor al CIESM pentru Marea Neagră, Marmara

și Mediterana orientală (1928), precum și organizator al celui de al X-lea Congres și adunare generală ale CIESM, pentru prima dată în România, la București, între 15–18 octombrie 1935.

Congresul organizat la invitația Guvernului Regal al României, și desfășurat la Academia de Înalte Studii Economice, a fost prezidat, în absența președintelui CIESM, amiral P. Ravel di Thaon (Spania), de către G. Antipa.

La Congres au participat 10 state membre ale CIESM, printre specialiștii români numărându-se și profesorii Constantin Motaș (1891–1980), Theodor Bușniță (1900–1977) și Zaharia Popovici (1907–?).

Cuvinte de apreciere la superlativ asupra conținutului și modului de organizare ale Congresului, precum și asupra ospitalității românești, au exprimat, printre alții, președintele CIESM și șeful delegației Franței, acestea regăsindu-se în arhiva/publicațiile CIESM [4, 5].

Foto nr. 3 – Savantul Grigore Antipa

Un alt Congres al CIESM, al XX-lea, a fost organizat din nou în România, la invitația Guvernului RPR, și inaugurat în Sala Mică a Palatului, cu concursul nemijlocit al Comitetului de Stat pentru Ape (CSA), sub președinția ASS Prințul Rainier III de Monaco, de către academicienii Mihai C. Băcescu (1908–1999) și Eugen A. Pora (1909–1981), la București și Constanța, între 17–22 octombrie 1966.

Și acest Congres s-a bucurat de un succes similar celui anterior, cuvinte de laudă aparținând, printre alții, Ministrului vicepreședinte al CSA, Roman Moldovan și ASS Prințul Rainier III de Monaco.

De-a lungul timpului, după E. Racoviță și G. Antipa, [6, 7] România a fost reprezentată la CIESM prin vice-președinții/delegații naționali T. Săvulescu (1959), T. Bușniță (1961), V. Chiriac / M.C. Băcescu, supleant (1966), M.C. Băcescu (1967–1993) și A.S. Bologa (1994-prezent).

Dintre membri români ai CIESM, unii au deținut temporar funcții în câteva dintre cele 11 Comitete științifice inițiale (șase în prezent): V. Chiriac (Microbiologie, biochimie și poluare marină), M.C. Băcescu (Bentos), V. H. Skolka (Plancton), E. A. Pora și D. Manoleli (Zone umede și lagune).

Foto nr. 4 – Sediul actual al CIESM „Via Girasole”, Bd. de Suisse, nr. 16, Monte Carlo/Monaco (concesionat prin Acordul dintre Guvernul Principatului Monaco și CIESM, pe durata a 99 de ani, semnat la Monaco, în prezența delegaților naționali, la 4 decembrie 2009)

În prezent, CIESM numără 23 de state membre (Algeria, Cipru, Croația, Germania, Egipt, Elveția, Franța, Grecia, Israel, Italia, Liban, Malta, Maroc, Monaco, Montenegro, Portugalia, România, Siria,

Slovenia, Spania, Tunisia, Turcia, Ucraina) reprezentate de delegații naționali și susținând financiar comisia cu cotizații anuale cuprinse în cinci clase valorice (A-E, de 21.500, 32.650, 41.800, 62.200, respectiv 99.950 Euro, cu România înscrisă în clasa B).

Aportul României la dezvoltarea activităților și reușitelor CIESM poate fi rezumat în deținerea de demnități publice (delegat național, președinte/congres, președinte, vicepreședinte, raportor/comitete științifice), rezultate științifice (articole, capitole de lucrări monografice, rapoarte, sinteze, programe/proiecte regionale/internaționale), organizarea de evenimente (congrese & adunări generale, ateliere de lucru, vizite de documentare/lucru, specializări pentru cercetători tineri) ș.a.

Bibliografie

- [1] Bologa A. S. (1993) – *Romania and the International Commission for the Scientific Exploration of the Mediterranean Sea*, Noesis, 19, Bucuresti, p. 129–138.
- [2] Bologa A. S. (2004) – *Development of marine biological institutions around the Black Sea*. în *Ocean sciences bridging the millennia: A spectrum of historical accounts*, UNESCO, China Ocean Press, Beijing, China, p. 209–222.
- [3] Bologa A.S., Marinescu A. (1993) – *Romanian developmental contributions of Emil Racovitza and Grigore Antipa to the scientific exploration of the Mediterranean*, în *Oceanographic History. The Pacific and Beyond*, K. R. Benson & P. F. Rehbock (Eds.), Univ. of Washington Press, Seattle & London, p. 275–279.
- [4] *** Commission Internationale pour l'Exploration Scientifique de la mer Méditerranée (CIESM), «*Rapport et Proces-verbaux des Réunions*», I (Nouvelle série), Paris, mai 1926.
- [5] *** CIESM, «*Rapport et Proces-verbaux des Reunions*», 4, Paris, mai 1929.
- [6] Marinescu A. (1987) – *The first Romanian scientific exploration of the Black Sea waters (1893)*, în *Ocean Sciences: Their History and Relation to Man*, Proc. 4th, Int.Congr.Hist.Oceanogr., Hamburg, p. 193–202.
- [7] *** (1938) – *Grigore Antipa. Hommage a son oeuvre*, M.O. Imprim.Nat.București, 727 pp.